

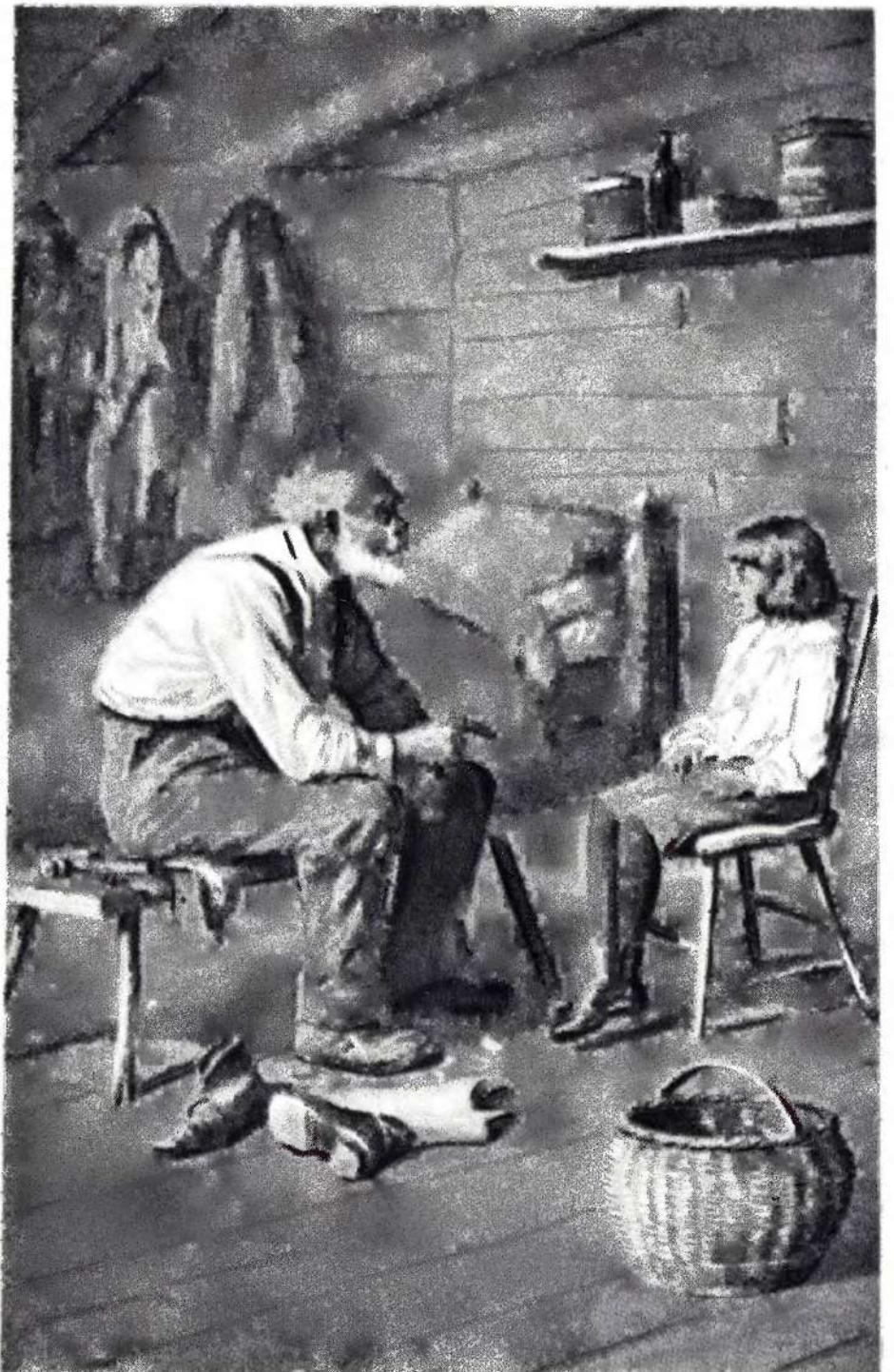
Г21 А.С.П. Казки  
Г21

Дж. Гарріс



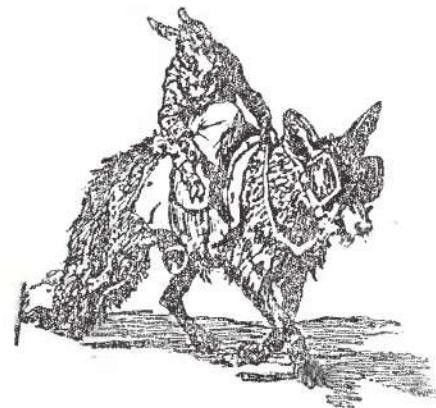
Казки.  
дядечка  
Рімуся

Дитвидав



Дж. Гарфіс

Казки дядечка  
Рімуса



Державне видавництво  
дитячої літератури У Р С Р  
Київ 1960

Переклад та обробка  
П. ШАРАНДАКА

Малюнки  
А. ФРОСТА

### Хто такий дядечко Рімус

В одному селі на півдні Сполучених Штатів Америки в ті часи, коли негри були зовсім безправними рабами білих планторів, жив собі старий негр, якого звали дядечко Рімус. Все своє життя він гнув спину на бавовняній плантації, а коли зостарівся, то оселився доживати свого віку в маленькій хижці край села. Люди в селі жили бідно, але всі чим могли допомагали старому. Діти теж навідувались до нього. Особливо часто забігав білий хлопчик Джоель.

Дядечко Рімус дуже любив Джоеля і кожного разу розповідав йому цікаву казку. Цим хлопчиком був Джоель Гарріс. Він зберіг в пам'яті захоплюючі історії про братіка Кролика, братіка Лиса та інших звірів, а коли виріс і став дорослим, то написав цю книжку. Казки дядечка Рімуза стали відомі всьому світу.

Гадаємо, що ви, дітки, теж збережете в своїй пам'яті ці мудрі витвори негритянського народу, в яких ми бачимо його віковічну боротьбу за свободу і щастя. Своїми героя-

ми в казках народ зробив мудрих і кмітливих звірят, як братік Кролик, братік Черепаха, братік Жаба тощо, ворогами виступають підступний Лис, хижий Вовчисько, жадібний Ведмідь та ненажерливий Лев. Всі казки пройняті вірою в перемогу народу, ось чому братіка Кролика не може подолати навіть сам цар звірів — страшний Лев.

### Як братік Кролик одірвав собі хвоста



Одного разу братік Кролик гуляв по вулиці, гордо вимахуючи своїм чудовим пухнастим хвостом. Бо у Кролів колись були такі ж великі та пишні хвости, як і в Лисиць. Година була морозна, і братік Кролик аж пританьзовував на ходу.

Іде він собі та йде, коли ж назустріч йому чимчикує братік Лис, та ще й несе велику низку риби. А в той час Кролик з Лисом були великими друзями.

— Здоров був, братіку,— привітався Кролик.

— Здоров, — відповів Лис.

— А де це ти взяв стільки риби?

— Де? Звісно — в річці наловив.

Тут хитріший Лис вирішив скористатися нагодою



й піддурити Кролика. Він порадив Вухатому піти до ополонки, опустити в воду хвоста й чекати до ранку, поки на нього начіпляється вдосталь риби.

Братік Кролик так і зробив. Діждавши вечора, він узяв з собою відро, тепло одягнувся, щоб не змерзнути, та й кинувся прйтиом до річки.

Вмостившись на краю ополонки, Вухатий опустив хвоста у воду і став чекати. Клятий мороз аж тріщить, а братік Кролик сидить і не ворухнеться: боїться сплюхати рибу.

Так просидів бідолаха до ранку. А коли на обрії всміхнулось ясне сонечко, вирішив тягнути. Смикнув раз, сіпнув другий, — хвіст неначе прикипів.

«Ото багато, мабуть, начіплялося риби! — подумав Кролик. — Тепер хай братік Лис не хизується своїм уловом».

Вперся Вухатий всіма чотирма лапами і щосили потягнув. Коли це щось як трісне! «Ой-ой!» заверещав бідолашний Кролик. Помацав ззаду, а хвоста нема — одірвався!

З тих пір у всіх кроликів такий куций кумедний хвіст.

### Як братік Кролик ходив до Лиса в гості

Після пригоди з хвостом Вухатий уже не довіряв своєму підступному другові. А Лис весь час тільки й думав про те, як би то ошукати братіка Кролика.

Довго казка мовиться, та швидко діло робиться. Йде якось Лис дорогою, коли назустріч йому Кролик.

— А почекай-но, братіку! — гукнув Лис.

— Нема коли, — відмовив обережний Кролик, настовбурчивши вуха.

— Постривай. У мене є до тебе діло.

— Ну, то кажи. Та не підходь близько, бо в мене розвелося багато бліх.

— Забудь старе, братіку. Давай, нарешті, помиримось, — промовив Лис солоденьким голосом.

Кролик почухав собі за вухом, подумав трохи і каже:

— Гаразд, приходь завтра до мене на обід.

Він завжди був готовий жити в мирі з тими звірами, які хотіли жити в мирі з ним.

— Прийду, — відповів Лис і притьмом кинувся додому, щоб Кролик не помітив його радості.

От і завтра наступило. Наш Кролик з жінкою схопився ще до зорі, щоб приготувати смачні страви. Він був не скупий і не пожалкував найкращих овочів з



свого городу. Обід вийшов на славу. Коли все було готове, вбігли діти та й кричать:

— Матусю! Таточку! Вже Лис іде!

Кролик посадив усіх за стіл і став чекати. Та Лиса чомусь нема й нема... Тоді Кролик тихесенько визирнув за двері. І що ж він бачить: Лис ховається за

причілком, тільки довгий хвіст нетерпеливо метляється сюди-туди.

✓ Тут Кролик зметикував, що клятий Лис хоче його спіймати і лише чекає, поки він вийде надвір. Проте Вухатий вдав, ніби нічого не бачить, і голосно заспівав:

Там, де олію ти розлив,  
Одразу і впадеш;  
А там, де вовни хоч пучок,  
То й шкуру ти знайдеш.

Проспівав та й пішов собі в хату. Поїли вони сім'єю смачний обід, наче нікого й не ждали в гості.

Наступного дня Лис переказав, що захворів, і запросив Вухатого в гості до себе. Той обіцявся прийти.

Діждавшись обіду, наш братік Кролик причепувився та й побіг до хижки Лиса. Дослухався, чує: стогне Лис, наче й справді хворий. Вухатий зазирнув у двері, бачить: сидить Лис, закутаний у ковдру, біля порожнього пулмиска і гострить довгий ніж... Кролик зрозумів на кого, але сміливо зайшов до хижки і привітався:

— Здоров був, братіку! Я бачу, у тебе курча сьогодні на вечерю...

— Еге ж,—одмовив Лис. — Та яке ситеньке і смачне...



Вухатий підкрутив вуса і запитав:

— А в тебе є до нього хрін? Ти ж знаєш, що я м'яса без хріну не їм.

Сказавши це, Кролик вискочив з хати і сховався в кущах.

Лис зрозумів, що йому не ошукати Вухатого, і, забувши про хворобу, кинувся навзdogіn. Але братік Кролик був меткіший. Він щодуху дременув через кущі і миттю доскакав до своєї хатки.

### Пригода з Смоляним Чоловічком

Розлючений тим, що йому не вдалося з'їсти Кролика, Лис розшукав великий шматок смоли і зліпив з неї Смоляного Чоловічка. Потім поклав його край дороги, а сам сховався у кущах та й жде. Сидів, сидів,



коли це бачить — по дорозі йде Вухатий: скік-скок, скік-скок.

Угледівши маленьку людину, Кролик здивувався і захотів близче познайомитися з нею.

— Здоров був, братіку! — вклонився Кролик Смоляникові.

Чоловічок мовчав. А клятий Лис принишк тимчаком у кущах.

— Яка сьогодні гарна година. Правда? — вів далі Кролик.

Та Смоляник мовчав, як пень: Лис перестав і дихати, прислухаючись до того, що робиться на дорозі.

— Ти що, глухий?! — розсердився наш Вухатий.

Той ні пари з уст. А Лис сидів тихо-тихо.

— Ну, задавако! — вигукнув братік Кролик. — От я навчу тебе ввічливості!

Лис посміхнувся сам до себе, а маленький Смоляник мовчав, як риба.

— Ах ти ж нахабо! — напосідав на Чоловічка Вухатий. — Якщо ти зараз же мені не скажеш «здрастуй», то я з тебе дух виб'ю!

Та Смоляник — нітелень, а братік Лис аж дрижав від мовчазного сміху.

Урвався Вухатому терпець, і він затопив Смолянику у праве вухо. Та що це?.. Рука його враз прилипла!..

— Ану, пусти! — закричав братік Кролик і затопив йому у ліве вухо. Звичайно, друга рука його теж прилипла.

Кролик з розмаху вдарив Смоляниківі в живіт ногою, нога теж пристала до смоли.

— Пусти, кажу! Бо я з тебе дух виб'ю, — несамовито вигукнув Вухатий і стукнув Смоляного Чоловіч-



ка головою, та так прилип, що й поворухнутись вже не міг.

Тут Лис і вискочив з кущів.

— Здрастуй, братіку Кролику! — звернувся він ехидно. — Чого це ти надувся? Чим це ти так невдоволений?

А потім упав на землю і так зайшовся сміхом, що трохи живота не порвав.

### Як братік Кролик перехитрив хижого Лиса

Братік Кролик знов, що тепер йому загрожує справжня небезпека, та він, як завжди, покладався на свою кмітливість.

А Лис тимчасом скаженів:

— Ага, піймався! Тепер я вже не випущу тебе!! Досить тобі бігати в моєму лісі, який ти і твій клятий рід вважаєте своїм. Хто тебе просив приходити сюди і лізти до цього Смоляного Чоловічка? Хто прилішив тебе до нього?! Сам, дурню, сам! От і лишайся тут, поки я піду назбирати хмизу, щоб засмажити тебе живцем.

Тут братік Кролик каже йому так смирно, слухняно:

— Роби, що хочеш, братіку, тільки не кидай мене в оті колючі кущі шипшини...

— А й справді, навіщо мені розводити багаття, коли я можу повісити тебе!

А Кролик знову:

— Вішай мене, вішай мене швидше, братіку, тільки не кидай в оті колючі кущі шипшини!..

— Ет, кат візьми! В мене ж нема мотузки. Краще вже я втоплю тебе.

А наш Кролик каже ще покірніше:

— Топи мене, топи скоріше, братіку, тільки не кидай в оті колючі кущі шипшини!..

— Тут же нема води поблизу. Краще я оббілюю тебе.

А Кролик, знай, просить:

— Лупи мене, братіку Лис, повиймай очі, відірви вуха, відломи ноги, — тільки не кидай в оті колючі кущі шипшини!..

Та Лис хотів зробити йому якнайболіячіше.

— Раз ти боїшся, — каже, — то я тебе кину в кущі шипшини.

Схопив він нещасного за ноги і з усієї сили швиргонув у саму гущину колючої шипшини. Щось затріщало, зашаруділо. «Ну, — думає Лис, — прийшов кінець братіку Кролику». Коли це чує, хтось гукає

його. Дивиться, аж на горбочку за кущами сидить Кролик живий-живісінський, обтрушує сміття і кричить:

— Шипшини кущ — мій рідний дім, Лисику! Шипшини кущ — мій рідний дім!

### Прикра помилка сірого Вовка

Розлючений Лис довго бігав по лісі, мов навіженний, бо ніяк не міг простити собі, що так легко спіймався на гачок братіка Кролика.

Бігав він, бігав, коли це бачить: назустріч суне Вовк.

— Здоров був, братіку! — радо звернувся донього Сірий.

— Здоров! — буркнув Лис.

— А чом це ти такий сьогодні сердитий?

— А яке тобі до цього діло? — розсердився Лис.

Вовк допитувався далі, і Лис, нарешті, розповів про те, як обдурив його братік Кролик.

— Давай, брате, спіймаємо Кролика, — запропонував Вовк.

— А як? — одразу запалився Лис.

— Та дуже просто... заманимо його до тебе, от і все.

— До мене?! — здивувався Лис.

— Авежж. Ти біжи хутчій додому і вдай, що помер. Тільки не ворушишь, аж доки Кролик не почне мацати тебе. Тоді їх хапай його!

На цьому й порішили. Лис майнув додому, а Вовк побіг до хижки братіка Кролика. Постукав раз, постукав другий і чує обережний голос:

— Хто там?..

— Друг! — відгукнувся Вовк.

— Багато друзів — сила клопоту, — одмовив йому хитрий Кролик. — Чого тобі?

— Погані вісти, братіку, — заскиглив Вовк.

— Та ну! А що ж там скойлось?

— Сердега Лис помер сьогодні вночі.

— А як же ти про це довідався?

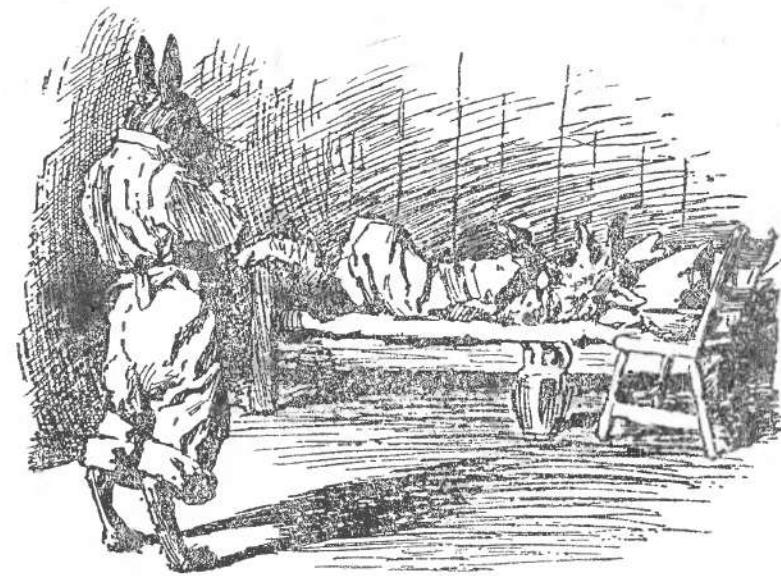
— Та ходив провідати його і застав бідолаху уже зовсім холодним.

Братік Вовк мерщій сховався в кущі і став спостерігати, що ж то буде далі. А братік Кролик почухав собі трохи за вушком та й пострибав до хижки Лиса.

У дворі нікого не було. Постукав у двері — ніхто не відзивається. Тоді Кролик сміливо зайдов у кімнату. Дивиться — лежить на тапчані братік Лис. Лежить, ну зовсім неначе живий!..

От братік Кролик і говорить наче сам до себе:

— Ще нікого нема... Навіть товариш Лиса Мишо-



їд не з'явився на похорон. Треба посидіти коло бідолахи. А може, Лис і не вмер? Може, він тільки прикідається? Та ні! Він мертвий, як колода. Кажуть, що мертві, коли до них приходять друзі, підіймають праву ногу і кричать: «Агов!..»

Хижий Лис миттю підняв ногу і як крикне: «Агов!» А братік Кролик ноги на плечі та й хода з хати.

Так Вовчисько пошився в дурні. Хоч і вважав він себе дуже спритним, та братік Кролик був куди спритніший.

### Як братік Кролик осідлав хижого Лиса

Недалечко від хижки Кролика жила вдова-крольчиха місіс Медоуз з трьома гарнесенькими дівчатками.

Коли рознеслась чутка про дивну пригоду братіка Кролика з Смоляним Чоловічком, вони з нетерпінням чекали на Вухатого, щоб почути про все з його уст.

Та от настала неділя, і братік Кролик завітав до них у гості. Дівчатка мало не вмирали од нетерпінняскоріше почути цікаву розповідь. А Кролик сів собі на ослінчик, вийняв кисет, насипав тютюну в люльку, попихав нею і лиш потім почав:

— Шановні леді! А чи знаєте ви, що братік Лис цілих тридцять років був скакуном у моого дідуся. Можливо, й більше... Та я ручуся лише за тридцять років. Коли ж Лис зостарівся, дідусь вигнав його геть, і тепер той тиняється по світі як неприкаяний...

Довго ще братік Кролик забавляв чесну громаду своїми теревенями. Дівчатка весело хихотіли, а місіс Медоуз тільки хитала головою. Коли звечоріло, Вухатий гордо підвівся, манірно вклонився дівчаткам, кивнув старій і рушив додому.

На другий день і братік Лис завітав до місіс Медоуз. Та тільки-но він почав вихвалютися, що мало не вловив братіка Кролика, як дівчатка запитали його, чи правда, що він був скакуном у діда братіка Кролика. Лис мало не луснув од зlostі, а потім і каже:

— Побачимо ще, хто на кому прискаче верхи у цей двір!..

І одразу ж побіг, щоб упіймати братіка Кролика. Той заздалегідь сподівався такого лиха, тому добре закрився в хижці на всі запори. Лис стукає — нікого, гукає — ніхто не відзвивається. Тоді він як загатить в двері ногами. Коли це чує кволий голос братіка Кролика:

— Хто там?.. Це ти, сусідо Лис? Чи не сходиш ти за лікарем? Я щось заслаб...

— Я прийшов по тебе, — пояснив Лис. — Дівчатка місіс Медоуз запрошуують тебе в гості.

— Куди там мені йти! — каже Кролик. — Я й встати не можу.

— То я понесу тебе! — мовив нетерпляче Лис.

— На чому?..

— На руках.

— Ні, ні. Ти ще впустиш мене. Краще вже посади собі на спину...

— Та добре вже, посаджу. Тільки виходь швидше.

— А де ж ми сідло візьмемо? — спитався, виходячи, Кролик. — Я ж можу власти без нього...

— У мене є й сідло!

— Яка з нього користь, коли нема вуздечки...

— І вуздечку знайду!

— Ну, то гаразд. Зосталося тільки дістати стремена, щоб зручніше було сідати на тебе.

— У мене є й стремена! — наполягав Лис.

— Тоді поїхали, — погодився братік Кролик.

А Лис трохи подумав та й каже:

— Я підвезу тебе до воріт, а там ти трохи пройдеш пішки...

Вухатий дав згоду, і Лис побіг по збрую.

Кролик, звичайно, знов, що Лис затіває капость, та сподіався перехитрити його.

От і братік Лис вернувся, споряджений, як справжній скакун: зверху — сідло, в зубах — вузечка, а по боках — стремена.

Миттю Вухатий скочив у сідло і зразу ж почав вовтузитись.

— А що ти там робиш, братіку? — спитався здивований Лис.

— То я відкочую штани...

Насправді ж Кролик чіпляв до ніг остроги, щоб підганяти клятого Лиса.

Нарешті вже стало видно хижку місіс Медоуз. Лис зупинився, щоб дати Кролику зліти. Тут Вухатий як



зажене йому остроги в боки! Зірвався Лис з місця і чимдуж поскакав далі.

Місіс Медоуз з дівчатками сиділи на прильбі і добре бачили свого сусіду на чудному скакуні.

Припнувши Лиса до тину, Кролик поважно увійшов до хати, запалив довжелезну сигару, як заправський пан, і сів за стіл.

— Шановні леді! — звернувся він повагом до господинь. — Чи не казав я вам, що братік Лис цілих тридцять років був скакуном у моого дідуся? Зараз він дуже розлінився, та через місяць або два я зроблю з нього те, що треба...

Наш Вухатий ще довго розважав сусідів, а бідний Лис майже цілий день стирчав на посміх попід тином.

#### Як хижий Лис знову пошився в дурні

Братік Кролик довго ще розважався з дівчатками місіс Медоуз, а Лис стояв, мов той пень, на дорозі. Нарешті, Вухатий члено попрощався з господарями, відв'язав Лиса, хвацько скочив у сідло і поскакав собі геть.

Та тільки-но хижка місіс Медоуз сховалась за горою, Лис наче сказився. Він підскакував високо вгору, падав, брикався, щоб якось-то скинути ненависного вершника. А братік Кролик тимчасом все дужче заганяв йому в боки гострі остроги. Тоді Лис ліг на землю і почав качатися, мов навіжений. Кролик ледве вискочив із сідла і кулею метнувся в кущі.

Біжить він та й біжить, чує — доганяє його Лис. Коли це бачить попереду високе дерево з дуплом. От він і шмигнув туди.

Сидить Кролик у дуплі та й посміхається собі у вуса. А Лис так натомився, возячи його на спині, що впав на землю і лежить, наче мертвий.

Коли це летить голодний Мишоїд. Як побачив свого товариша, давай плакати:

— Горе ж мені, горе! Мій єдиний побратим помер!

А Лис, як почув це, одразу підскочив та й каже:

— Не вмер я, братіку, не вмер! Я упіймав, нарешті, вражого Кролика. Ти посидь, постережи його, а я збігаю додому по сокиру.

Братік Кролик чув, що Лис пішов, але удав, наче нічого не знає. Трохи згодом він кличе:

— Агов, Лисику! Агов!!

Мишоїд мовчить, нічого не каже.

Тоді Вухатий ображено промовив:

— Не хочеш зо мною говорити? Ну, й не треба. Я добре знаю, що ти на мене чатуєш. Жаль тільки, що братика Мишоїда нема поблизу...



Мишоїд стрепенувся і, намагаючись підробитись під голос Лиса, запитав:

— А нашо він тобі?..

— Та тут у дуплі сидить білочка. Була б для нього добра пожива.

— А як же її звідти дістати?! — закричав уже своїм звичайним голосом жадібний Мишоїд.

— Я можу вигнати її крізь щілину з протилежного боку.

— Так жени її скоріш! — зрадів Мишоїд і побіг за дуба. А Кролик тимчасом вискочив із дупла і поскакав собі додому.

### Як викрутівся братік Мишоїд

Братік Мишоїд не знайшов ніякої щілини по той бік дуба і зрозумів, що братік Кролик обдурив його. «Дай, — думає, — прикинусь перед братіком Лисом, наче нічого не знаю. Тоді, принаймні, не я один кліпатаху очима».

От і братік Лис повернувся з сокирою на плечі.

— Ну, як там наш Кролик? — одразу спитався він у Мишоїда.

— Нічого. Мабуть, заснув у дуплі.

— Хай спить. Ми скоро розбудимо його!.. — і, поплювавши на долоні, Лис почав рубати дуба.

Коли діра була вже чимала, він заглянув у дупло і зрозумів, що Мишоїд випустив братіка Кролика. «Я ж тобі покажу!» вирішив Лис і продовжував спокійнісінько рубати. Потім удав, що лізе в діру, і закричав:

— А йди-но сюди, братіку. Мені здається, що я вже бачу Кролика!..

Дурненький Мишоїд підбіг і застромив свого дзьоба у дупло. Тут братік Лис і схопив його.

— Ага, спіймався, ледащо!

— Пусти мене, братіку Лис, пусти! — заволав Мишоїд. — Дивись, щоб братік Кролик часом не втік! Ти ж майже добрався до нього!

— Навіщо мені Кролик, коли я добрався до тебе! — гарчав Лис.

— Пусти мене, братіку Лис, пусти! — репетував зляканий Мишоїд. — Моя стара жде мене не діждеться... Кролик ще там, клянусь тобі!

— Де він в біса там, коли я бачу жмут його шерсті он на тому кущі, а сюди прибіг він з іншого боку.



Тут бідний Мишоїд і признався, як було діло, а Лис розлютився ще дужче.

— Тоді ти заміниш мені його! Ось я кину тебе в вогонь, засмажу живцем і з'їм замість Кролика.

— Якщо ти кинеш мене у вогонь, я полечу, — налякав його Мишоїд.

— Тоді я зразу розіб'ю тебе об землю.

І братік Лис схопив бідолаху за хвіст та як розмахнеться. Тут пір'я з хвоста вирвалось і залишилось у братіка Лиса в руці, а Мишоїд шугнув угору.

— Спасибі, що помог мені злетіти, братіку! — крикнув він оскаженілому від люті Лису.

Підібгав Лис хвоста та й поплентався додому, ковтаючи слину.

### Братік Кролик — хвацький рибалка

Якось улітку Кролик, Лис, Єнот та Ведмідь копали разом грядки під городину. Сонце немилосердно пекло, і братік Кролик дуже притомився. От він почав міркувати, як би це трохи перепочити. Думав він, думав, а потім удав, що поранив собі лапку, і побіг до лісу — у затінок.

Біжить він, біжить, аж бачить колодязь з двома цебрами.

— Ось де чудесно подрімати! — вигукнув братік Кролик і поліз у цебри, а той гулькнув униз. Злякався наш Кролик. Думає — кінець йому прийшов. Та цебри, на його щастя, досяг води і спинився. Сидить бідолаха Кролик на воді та й думає, як же йому вибрatisя із криниці...

А клятий Лис, як тільки побачив, що Кролик побіг до лісу, кинувся назирати за ним. Він добре знат

рюшу натуру нашого Кролика і хотів довідатися, що той утне на цей раз. Лис бачив, як Вухагій вліз у цебер, як він спустився у криницю, а що йому там треба, ніяк не міг второпати. Сховавшись у кущах, Лис міркував:

— Чого це він поліз у колодязь?.. Якого біса йому там робити?.. А... ось в чім справа: він, певно, ховає там гроші!

Лис підпovз ближче і прислухався: нічого не чути.

Тоді він кинувся до цямрини і зазирнув униз. Бідолашний Кролик навіть не ворушився, так боявся втопитись. Тут Лис загукав до нього:

— Агов, братіку! Що ти там шукаєш?

— Нічого... Просто ловлю рибку велику й малу...

— А там її багато, братіку?

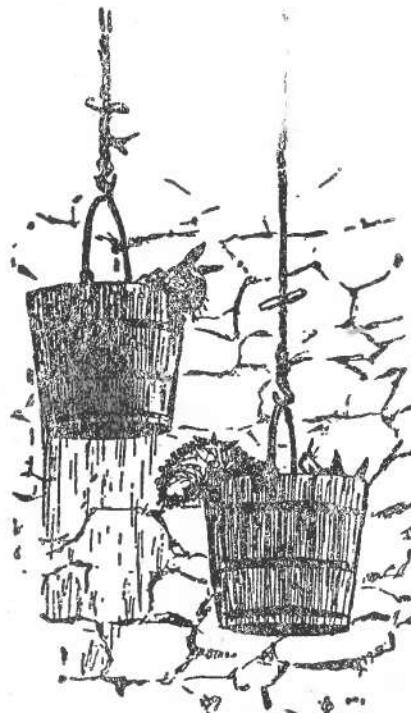
— Тьма-тьмуша!.. Спускайся й ти: допоможеш мені...

— А як же туди спуститись?

— Сідай у той цебер, що нагорі...

Кролик зметикував, що коли Лис сяде у верхній цебер, то зразу піде вниз і витягне його нагору. Ну, дурний Лис повірив йому, сів у цебер і, мов блискавка, шугонув униз. А цебер з Кроликом пішов угороу.

Коли вони проїжджали один повз одного, то Кролик весело засипав:



Цебер крутиться, цебер вертиться,  
Лис донизу летить — та повернеться,  
Бо на світі ведеться давно:  
Одним вгору летіти, а іншим — на дно!

Вибралисісь наверх, Кролик пішов до хати господаря, якому належала криниця, і розповів йому, що Лис сидить на дні. Потім побіг назад і гукнув братикові Лисові:

Старий з рушницею іде,  
Стрибай, як витягне тебе!

Тільки-но чоловік витяг цебер, як Лис вискочив із нього й щодуху кинувся навіки.

Скоро обидва наші городники знову повернулися до гурту. Кролик ще дужче налягав на заступ і час від часу починав реготати, а Лис — той все вимушеного посміхався.

### Як братік Кролик розігнав гостей Лиса

Одного разу Лис покликав гостей до себе на обід. Прийшли Ведмідь, Вовк та Єнот. А Кролика Лис не запросив. От Вухатий і вирішив пожаргувати над Лисом.

Як тільки гості посходились, хазяїн почав їх щедро частувати. А Кролик тимчасом узяв свій барабан і пішов дорогою до Лисової хати.

— Бум! Бум! Бум! — загуркотів барабан.

Та гості так розвеселились, що спочатку нічого й не чули.

— Бу-бу-бум!! — знову загримів Кролик, на цей раз уже ближче.

Тут обережний Єнот підхопився й питає:

— Чи ви чуєте?..

Всі перестали гомоніти.

А Кролик знову:

— Бу-бу-бум!!! — ще ближче.

Єнот одразу до дверей.

— Прощавайтє, братці, я вже, мабуть, піду. Мене жінка дома жде...

Тільки він вийшов за двері, як усі звірі й собі схопилися з-за столу, вибігли надвір і поховалися в кущі.

А Кролик підійшов до хати та й гукає:

— Агов! Чи є тут хто?

Слухає — ніхто не відзивається, тоді він відповідає сам собі:

— Нікого нема, Кролику. Усі порозбігалися!

Зайшов він у хату, сів за стіл і почав сам себе частувати.

— Пийте, дорогий братіку Кролику, їжте! Не щкодуйте ~~оцього виня~~. Не цурайтесь отого пиріжка, — примовляв він, уминаючи смачні страви. Забув наш Вухатий про обережність і скоро так наївся-напився, що звалився на бочок та й захріп.

Бідні гості тимчасом тримтіли у кущах, готові при найменшому шумі тікати далі. Та все було напрочуд спокійно. Тоді Лис і каже:

— Я, мабуть, піду подивлюсь...

Усі нишком поповзли за ним. Підкравшись до дверей, заглянули в кімнату. Ой, леле! За столом лежить Кролик і так хропе, що аж дім ходором ходить!

Тут Лис як заверещить:

— Хапайте злодія, хапайте!

Схопили бідолашного Кролика — вже йому не втекти. От Лис і мовить:

— Тепер давайте оберемо для нього найлютішу кару...

За тих часів суддею вважався Ведмідь, тому він одразу нап'яв окуляри й почав:

— Найкраще буде втопити злодія...

— Так, так! — радісно підскочив Лис. — Ведмідь розумно каже. Він добре знає закони.

— Ой, не топіть мене! — удавано заплакав Кролик. — Або хоч віддайте моого ціпка, Я за нього триматимуся, і мені не так страшно буде погопати.

— Віддайте йому ціпка, — каже Лис. — З ним Кролик буде довше борсатися у воді. А то хіба ж цікаво, коли він піде на дно, як сокира.

Віддали Кролику ціпка й одразу потягли до річки.

«Раз, два, три!» скомандував Ведмідь, і Вухатого кинули у воду.

Та річка була неглибока. Ціпок дістав до дна. Кролик сперся на нього і перестрибнув на другий бік.

Звірі завмерли од здивування, а братік Кролик весело прокричав:

— До побачення, Лисику! Спасибі за смачний обід.

Але, прийшовши додому, Кролик вирішив надалі бути обережнішим і ніколи не втрачати пильності.

### Братік Лис — злісний палій

Братік Лис так злостився на братіка Кролика, що готовий був зігнати свою злість на першому зустрічному.

От біжить він по лісі, коли назустріч йому повзе приятель Кролика, братік Черепаха.

— Здоров був, братіку! — кинувся до нього Лис. — Як поживаєш?

— Помалу, братіку, помалу... А як ти?

— Нічого, — відказав Лис. — А чом це в тебе такі червоні очі?

— Бо бачу я попереду багато лиха, — задумано відповів братік Черепаха.

— Ти, мабуть, ще й не нюхав справжнього лиха, — каже Лис. — От підемо зо мною, я тобі його покажу.

— Гаразд, — мовив хоробро Черепаха. — Якщо ти зможеш показати мені справжнє лихо, то ходімо. Я готовий подивитися на нього.

— А ти вже стрічався де-небудь з Чортом?.. — напосідав підступний Лис.

— Ні, хоч і чув про нього чимало.

— От він — то й є справжніське лихо.

— А як же ми зможемо побачити його? — поцікавився братік Черепаха.

Тут Лис і каже йому:

— Якщо ти справді хочеш його побачити, то сходайся у степу в ковилі.

Братік Черепаха бачив, що Лис задумав щось недобре, але діватися було нікуди. Втекти від Лиса він не міг.

— Допоможи ж мені хоч перелізти через цей тин, — каже він.

Лис пересадив його через тин, а сам метнувся до хижки місіс Медоуз, щоб позичити вогню й підпалити поле. Хазяйці він сказав, що хоче запалити люльку, і та йому дала жарину.

А братік Черепаха тимчасом повзе далі. Повзе він, повзе, коли бачить братіка Кролика, який спав собі у затишку. Почувши шарудіння, Кролик одразу ж підхопився.

— Здоров, Швидкий! — привітався він до братіка Черепахи.

— Здоров, Вухатий, — відповів йому той.

— Як це ти аж сюди заповз? — поцікавився Кролик.

— Та я... чекаю тут на Чорта. Братік Лис обіцявся пригнати його з того краю.

— Так, так, — потягнув носом братік Кролик. — Це добре, що ти мене розшукав, а то ми б обидва заярились тут живцем. Лис підпалив траву. Повзи мерцій за мною!

Помітивши поблизу велетенське дерево, вони сховалися в дупло, де вогонь їх ніяк не міг дістати.

На той час вже все поле було обіїняте полум'ям. Суха трава спалахувала, як порох. Коли пожежа трохи ущухла, братік Кролик визирнув із дупла і побачив Лиса, котрий нишпорив по той бік тину. Кролик одразу й загукав черепашачим голосом:

— Братіку Лис! Біжи-но мерцій сюди! Я тут Кролика застукав!

Вискочивши на обгорілій тин, Лис і справді заглядів вуха Кролика у дуплі. Тоді він кинувся зопалу в тліючу траву і обпік собі всі чотири лапи. Нещасний заверещав, упав на землю і запалахкотів з усіх боків.

Наші друзі аж танцювали в дуплі. Вони так регонали, що братік Черепаха випав з дупла і, мабуть, згорів би, якби не допоміг йому Кролик.

А Лис тимчасом теж якось викотився з вогню і пошкутильгав додому.

Отак буває на світі. Як кажуть: не бажай іншому лиха, бо й сам можеш потрапити в біду.

## Братік Лис топить братіка Черепаху

Загоївши рани, Лис вирішив помститися братіку Черепасі. Довго він шукав його, та ось, нарешті, знайшов.

— Здоров був, братіку! — звернувся улесливо Лис. — А де це ти досі пропадав?

— Ніде, братіку Лисе. Сидів у дома,— каже Черепаха.

— А чом же це у тебе такий поганий вигляд? — вів далі Лис.

— Багато натерпівся лиха, брате,— сумно відповів їому братік Черепаха.

— Що ж воно скоїлося з тобою? У тебе навіть очі помінились — такі червоні стали...

— Не знаю, як тобі й розповісти... Адже тобі ніколи й не снилося таке лихо.

— Ну ж бо, розкажи! — напосідав Лис.

— Гаразд. Ти пам'ятаєш, братіку, той день, коли ми з тобою ганялися за Чортом?.. Як тільки ти пішов, прибіг чоловік та й підпалив поле з усіх кінців. Ото було лиxo, брате! Я ледве не пропав.

— А як же вдалося тобі вирятуватися з вогню?

— Яке там вдалося! Сидів я в траві і мучився, а дим виїдав мені очі, полум'я нещадно палило в спину...

— Ну, а твій хвіст, мабуть, теж згорів? — поцікавився Лис.

— Ні, братіку, — мовив щирий братік Черепаха.— Ось він! Дивись! — і він висунув свого хвоста з-під панцира.

Тут Лис і схопив його за хвіст.

— Ага! Спіймався, проклятий спільнику Кроля! Тепер я вже тебе не випущу! Будеш знати, як

дурити мене. З-за тебе я ледве на смерть не обікся.

Хоч як просився бідний братік Черепаха, Лис на че нічого й не чув.

Тоді нещасний почав благати:

— Якщо ти маєш серце, братіку, роби що хочеш зо мною, тільки, молю тебе, не топи мене!..

Лис одразу й потягнув його до річки. Занурив бі долаху в воду, але не пускає — цупко тримає за хвіст

Тут братік Черепаха як закричить:



— Ой, братіку Лисе, кинь цей корінь, вхопи мене за хвіст. Держи мене за хвоста, бо я утоплюсь.

Братік Лис відповідає:

— Який корінь? Я ж тебе тримаю за хвіст.

Але братік Черепаха кричав ще дужче:

— Ні, ти тримаєшся за корінь. Пусти його, візьми мене за хвіст.

Лис повірив і пустив. А братік Черепаха — бульк! — і пішов на дно. Йому тільки того й треба було. Адже Черепахи живуть у воді!

### Як братік Кролик урятував братіка Черепаху

Уздрівши якось на дорозі братіка Черепаху, Лис вирішив його зловити. Він знов, що Черепаха далеко не відповзе, і зразу ж кинувся додому за торбою.

Справді, не встиг Черепаха пройти десяти кроків, як Лис наздогнав його, схопив і вкинув у мішок. Несчастний кричав і просився, але Лис був невмолямий.

На щастя, побратим Черепахи — братік Кролик побачив, що Лис когось несе, і вирішив довідатися, кого саме. Тому він пробіг навпротець через Лисів баштан, розбив дорогою кілька кавунів та динь, звалив тин з одного боку й швиденько метнувся до його хижки.

Тільки-но Лис повісив мішок з Черепахою на кілок, коли це чує голос Кролика:

— Братіку Лисе! Агов! Братіку Лисе! Бери ковіньку та біжи на баштан. Якісь злодюги там хазяйнують!

А сам сковався тимчасом у кущах та й чекає, що буде далі.

Лис одразу вхопив ціпка і побіг на баштан. А Кро-

лик вискочив із кущів, забіг у Лисячу хатку, зняв торбу з кілка і мацає її.

Раптом торба як запищить:

— Ой, не займай мене! Випусти на волю! Хутчій!!

Кролик спершу злякався — таким пронизливим голосом кричав братік Черепаха,— та врешті зрозумів, хто там сидить, і весело зареготовав:

— Ну, хто ж, крім братіка Черепахи, міг би здійняти такий лемент?!

А торба ще дужче вищала:

— Це ти, братіку Кролику?! Випускай мене швидше!! Тут повно пилу, і я вже ледве дихаю...

Та Кролик тільки реготовав.

— Який ти спритний! А ще хвалився, що прудкіший за мене... Я уявляю, як ти вліз у цю торбу. Але як це тобі вдалося самому себе зав'язати?..

Довго ще сміявся братік Кролик. Потім розв'язав торбину, вийняв нещасного й відніс у ліс. Братік Черепаха не знав навіть, як дякувати йому.

Тимчасом Кролик, побачивши у дуплі осине гніздо, вирішив як слід провчити хижого Лиса. Він вернувся до його хати, взяв торбину і вкинув туди кубло з осами; потім одніс торбину назад і знову повісив на кілок. По цьому Вухатий приєднався до побратима, і вони вирішили подивитися, що буде далі.

От і братік Лис повернувся з баштана. Він був дуже сердитий. Замкнувши двері, Лис почав люто молотити торбину ціпком, зганяючи свою злість на Черепасі. Торбина якось дивно загула. Здивований Лис вирішив подивитися, що там сталося з братіком Черепахою, і розв'язав торбу.

Наші друзі, виглядаючи з кущів, почули дикий зойк. Здавалося, що ціла череда тупцює у хижці Лиса: загупали стільці, перекинувся стіл, забряжчав посуд... Нарешті, трахнули двері, і з хати, мов на-

віжений, вискочив Лис. Він верещав і скавулів, неначе сто чортів сиділо у нього на хвості.

А оси хмарою летіли за ним: жалили, лізли в ніздрі, сліпили очі... Мабуть, на цей раз Лис зрозумів, що то справжнє лихо! Він підскакував, падав, качався... Та оси, знай, жалили волоцюгу!

А побратими сиділи собі в кущах і аж качались од сміху.

Після цього випадку братік Лис довго не наважувався займати ні братіка Черепаху, ні братіка Кролика.

### Братік Черепаха дивує всіх своєю силою

Сусідка братіка Кролика місіс Медоуз запросила якось звірів на обід. Посходилися майже всі знайомі, і тому їй довелося варити страву надворі. Ведмідь допоміг наносити дров, Лис розпалив велике багаття, Вухатий мив посуд, Вовк відгонив собак, а братік Черепаха сидів на кріслі і стежив за варивом.

Тимчасом гості гомоніли про се, про те. І кожен з них намагався здивувати присутніх своєю спрічиністю та силою. Лише братік Черепаха мовчав, бо не любив марно вихвалюватися.

Братік Кролик заявив:

— Я — найпрудкіший!

Лис обізвався:

— Я — найхитріший!

Вовк промовив:

— Я — найлютіший!

А Ведмідь заревів:

— Я — найсильніший!

Тут маленький Черепаха розсердився та й каже:

— Я бачу, на мене тут ніхто не зважає, хоч я можу всім вам довести, що я сильніший за вашого Ведмедя!..

Усі довго реготали, а місіс Медоуз лукаво спітала:

— А як же ти доведеш свою силу?

— Та дуже просто. Дайте мені міцного мотуза і киньте з ним у річку, а Ведмідь, якщо він вже такий силач, хай витягне мене звідти.

Місіс Медоуз дала їм мотуз, на якому вона вішала білизну, і всі рушили до річки, щоб подивитися, як маленький Черепаха буде змагатися з силачем Ведмедем.

Обравши місце, братік Черепаха взяв один кінець мотзу, а другий кинув Ведмедю.



— Тягни! — наказав він.— А ви йдіть за ним і глядіть, щоб не лінувався...

Коли усі пішли, братік Черепаха швиденько пірнув і прив'язав мотуз до корча.

— Тягни! — гукнув він, підплівши до берега.

Ведмідь підморгнув громаді і наліг на мотуз. Та що це? Мотуз — ні з місця! Тоді він учепивсь обома лапами. А клятий мотуз тільки бринить!.. Тут вовк не втерпів і теж взявся допомагати, за ним — Лис, Єнот і, нарешті, вся громада. Та бісів мотуз — аніруш!

— Хай йому грець! — гукнули звірі і почвалали назад до річки.

А братік Черепаха тимчасом одв'язав мотуз, сів собі на березі та й чекає.

— Останній раз ти сіпнув як слід,— звернувся він до Ведмедя.— Якби в тебе ще хоч стільки сили, то я, мабуть, нізащо не втримав би.

Ведмідь сердито загарчав і, наче побитий, поплентався до хати. За ним тяглися присоромлені звірі.

На той час страву вже було подано, і всі сіли за стіл. Під час обіду звірі сиділи мовчки, лише один братік Черепаха задоволено посміхався.

— Бачите,— промовив він,— коли я у воді, ніяка сила мене не подужає.

### Як ясен місяць впав у воду

Одного літнього вечора братік Кролик стрівся з братіком Черепахою. Привітались вони люб'язно і почали розмовляти про се, про те. Потім згадали про зажерливість Ведмедя, Вовка та Лиса.

— Треба хоч раз провчити їх як слід,— каже братік Кролик.

— Давно пора,— кивнув Черепаха.

— А ти допоможеш мені?— спітався Вухатий.

— Авжеж, братіку. Можеш цілком на мене по-класисти.

— Гаразд. Тоді давай покличемо Ведмедя, Вовка та Лиса й підемо завтра увечері на ставок — ловити рибу. Я буду дурити їх, а ти лиш кивай і кажи: «Еге ж».

На цьому й вирішили. Братік Кролик побіг додому, а братік Черепаха одразу ж поповз до ставу, щоб зстигнути туди до завтрашнього вечора.

На другий день братік Кролик оповістив звірів про свій задум. Усі, звичайно, зраділи, бо страшенно любили рибу.

Коли настав вечір, звірі рушили до ставка. Братік Ведмідь ніс вудку з гачком, братік Лис — велику вершу, а місіс Медоуз з дівчатками — посуд на рибу. Братік Черепаха вже був там.

Зайнявши місця, рибалки приготувались ловити. Та раптом Вухатий почухав собі за вушком і каже:

— Леді і джентльмені! Сьогодні ми, мабуть, нічого не впіймаємо...

Всі звірі витріщились на нього, а Черепаха сказав: «Еге ж».

А Кролик тимчасом вів далі:

— На нашу біду, у ставок упав місяць. Якщо не вірите, подивіться самі.

Всі звірі глянули в воду: і справді, місяць плив по поверхні ставка!

Лис тихо мутикнув: «Ну й ну!» А Вовк вигукнув: «Що ж тепер буде!» Ведмідь розгублено смоктав лапу.

Тоді братік Кролик і каже знову:

— Якщо ми не виловимо його, то не бачити нам сьогодні риби.

А Черепаха підтакнув: «Еге ж, еге ж».

Тут ведмідь і питаеться:

— А як же його зловити?

Братік Кролик довго чухав за вушком, а потім глянув на Лиса та й говорить:

— Найкраще — вершою брата Лиса.

Але жадібний Лис ніяк не хотів давати верші.

Тоді втрутився братік Черепаха:

— Я чув, що, хто витягне місяць у верші, той знайде в ній цілий мішок грошей.

Почувши таке, звірі одразу стрепенулись. Лис ухопив вершу з одного боку, Вовк — з другого, а Ведмідь посунув попереду, щоб розчищати їм путь від корчів.

Закинули раз, другий, третій, а місяць плив собі, мов намальований на воді. От Лис вже набрав у вуха води, Вовк почав захлинатися, а Ведмідь ледве не потонув у ковбані. Злякавшись глибини, вони повілали на берег.

Усі зустріли їх веселим реготом: такі смішні й жалюгідні були наші рибалки! А братік Кролик вигукнув:

— Нічого, братіки! Біжіть мерщій додому та поміняйте мокре хутро на сухе. Я думаю, що іншим разом вам обов'язково пощастиТЬ. Кажуть, що місяць добре клює, коли почепити гачок дурневі на хвіст!..

Розлючені рибалки чкурунули додому. Братік Кролик, братік Черепаха та місіс Медоуз з дівчатками ще довго сміялися, а потім пішли вечеряти.

## Як братік Кролик зняв курячу до неба

Коли наставало замирення в лісовій громаді, всі звірі бавились, як маленькі діти. Звичайно, не в довгої лози і не в цурки-палки, а в свої лісові звірячі ігри. Братік Лис, наприклад, дуже спритно ловив зубами свого пухнастого хвоста, а братік Кролик, прищуливши довгі вуха, хвацько перекидався через голову під веселій регіт всього товариства.

Так розважалися вони іноді по кілька днів, і місіс Медоуз не мала від них ніякого спочинку. А коли в ній було щось смачне на обід, то всі охоче допомагали його з'їсти. Це, зрештою, так набридло люб'язній господині, що вона вирішила прикинутись хворою. Та дівчатка дуже розсердились на неї, бо їм хотілося швидше знайти собі женихів.

Тоді, щоб припинити галасливі вечорниці в своєму дворі, кмітлива місіс Медоуз сказала своє останнє слово. «Той, хто виб'є хоч трохи пилу з крем'яної скелі над річкою, — казала вона, — хай вибирає собі мою найкращу доньку».

Всі звірі радо погодились на це, а братік Кролик одразу ж побіг до річки, щоб роздивитися на ту скелю. Дорогою він співав:

Не дурний я Мишоїд,  
Не лишуся з носом;  
Спершу пробую я лід,  
Потім іду возом.

Після цього Вухатий пішов до Єнота позичити глибокі капці, а по дорозі назад забіг до хижки місіс Медоуз і набрав у них повно попелу.

## Як сірий Вовк заліз на тепле місце



А звірі тимчасом зібралися біля скелі, і гра одразу ж почалася.

Лис першим схопив ковальський молоток і з усієї сили брязнув ним об скелю. Та пилу не було! Потім змагалися Ведмідь, Єнот, Опосум і маленький братік Черепаха. Однак порох чомусь не йшов, хоч іскри дощем сипалися з крем'яної гори!

Нарешті, ѿ братік Кролик дочекався своєї черги. Він як підскочить, як бабахне молотком, так стовп попелу ѿ оповив ѿного! Розохотившись, Кролик ще раз — скік! бах! І величезна хмара куряви злетіла ледве не до неба!

Всі звірі, як не мізкували, нічого не могли второпати. А братік Кролик вибрав собі найкращу дівчину — кролівну Круглооку — і в наступну ж неділю справив з нею весілля.

Лис з Вовком та Ведмедем так зненавиділи братіка Кролика, що почали підмовляти усіх звірів вижити його з села. Тому Вухатий вирішив вжити заходів до оборони і перебудував свою солом'яну хижку на цегляну. А над нею він збудував собі високу вежу, щоб пильно стежити за ворогами.

Нарешті, настав день, коли все було готове. Кролик узяв довгого мотузу та ѿ поліз на вежу, а жінці наказав приготувати відро окропу ѿ чекати ѿного команди.

— І знай, стара, — напучував її братік Кролик. — Коли я звелю тобі щось зробити, ти мусиш виконувати, але навпаки.

За цим він вибрався на самий вершечок вежі, розсівся там проти сонечка і став задумливо смоктати люльку. Сусіди позбігались, щоб подивитися на чудасю, а Кролик немовби ѿ не помічав їх.

Тут братік Черепаха не втерпів та ѿ гукає:

— Агов, братіку! А що ти там робиш?

— Гріюсь на сонечку. Повзи-но ѿ ти сюди.

— Я ж не можу літати, братіку.

— А я тобі допоможу.

І Кролик кинув ѿному кінець мотузи. Братік Черепаха вчепився, а той миттю витяг ѿного нагору. Сидять вони вже вдвох і весело розмовляють про се, про те.

Іншим теж захотілося до них. От заздрісний Вовчесько кричить знизу.

— А чи тепло там, братіки?

— О, що ѿ як! — вигукнули обидва побратими. — Лізь до нас. Тут вистачить і для тебе місця.

І братік Кролик знову кинув мотузу.

Вовк почепивсь усіма чотирма лапами, а Кролик

з Черепахою почутили його нагору. Тимчасом Вухатий загукав:

— Стара, давай-но нам чаю! Та обережно: не пролий...

Крольчиха зрозуміла, чого від неї вимагає чоловік, і зразу ж линула на Вовка ціле відро окропу. Вовчисько заверещав, гепнувшись додолу та й покотився до річки, як той м'яч.

А Кролик весело зареготовав і запросив до себе на вежу Лиса і Ведмедя. Проте ті вже чухрали до лісу...

### Сірий Вовк знову в біді

Стояв чудовий літній день. Сонечко ласково гріло землю, і вся природа радісно співала. Наш Вухатий теж мугикав собі під ніс, ідучи з прогулянки додому. Раптом чує він, хтось жалібно стогне. Кролик став і прислухався.

— А хто це там?! — гукнув він.

— Це я, Вовк. Швидше йди сюди! — почулося з яру.

Кролик підбіг до провалля й побачив Вовчиська, котрий лежав під величезною кам'яною брилою.

Забачивши Кролика, Вовк жалібно заскиглив:

— Будь ласка, друже, допоможи мені.

— Гаразд,— відповів Кролик, пожалівши Вовка, потім зліз обережно вниз і визволив ворога з-під скелі.

А той, віддихавшись та роздивившись навколо, вирішив, що настав сліщний час розправитися з братіком Кроликом. Тому він миттю схопив свого благодійника і приготувався його з'їсти.

— Так он як ти дякуєш мені! — вигукнув братік Кролик.

Вовчисько ж у відповідь хижо загарчав:

— Не бійся, я зараз скажу тобі «дякую», а потім вже з'їм.

— Он воно що! — мовив братік Кролик. — Тоді я більше ніколи тобі не допоможу.

Вовк тільки весело зареготовав:

— Ну, звичайно, бо я ж зараз з'їм тебе!

Братік Кролик сумно похитав вушками та й каже:

— На світі існує такий закон, що за добро платять добром.

— Я щось не чув про це,— насмішкувато мовив Вовчисько.

— А давай спитаємо у брата Черепахи, — запропонував Кролик. — Він же тепер наш новий суддя.

Вовк погодився, й вони рушили до братіка Черепахи. Обидва виклали йому свою справу, а той, подумавши трохи, сказав, що зможе вирішити суперечку тільки на місці, де сталася пригода...

Коли вони повернулися в яругу, братік Черепаха, нап'явши окуляри, довго оглядав усе довкола, а потім і каже:

— Не зможу я вас розсудити, аж доки не побачу, як братік Вовк лежав під цією брилою.

Тоді Вовк ліг на землю, а Кролик з Черепахою знову поклали на нього важчелезну каменюку. Братік Черепаха ще сів на неї верхи і почав щось писати ціпком по піску, немов розв'язував якусь важку задачу.

Терпів-терпів Вовчисько, а тоді почав стогнати:

— Ой, братіки! Вона мене задавить!.. Ой, братіки! Мені вже дух заперло! Ой, швидше вже кінчайте та звільніть мене!

А Черепаха підвівся і поважно, наче в залі суду, промовив:

— Шановний пане Кролику! Ви були неправі... Чого ви лізли куди вам не треба? Сер Вовк спокійно спочивав собі під скелею, а ви порушили йому спокій. Я радив би вам ніколи не втрутатися в чужі справи! Звільнюю вас від кари з умовою, що ви негайно підете своєю дорогою.

І побратими пішли собі додому, заставивши невдачного Вовчиська під каменюкою. Той аж до вечора борсався, поки, нарешті, визволився. Довго він після цього виладку ходив, кульгаючи, і обминав братика Кролика десятою дорогою.

### Вовчисько серед рогатих звірів

Якось усі рогаті звірі зібралися на лісову раду, щоб винайти нарешті якийсь захист проти своїх і класних та пазурастих ворогів.

На голову вони обрали сірого Вола, а секретаркою тих зборів була Коза.

Вовчисько звідкись довідався про це, і йому дуже закортіло підслухати розмову. Він вирішив обдурити рогатих звірів: метнувся в гущавину, зламав дві гілки глоду і, нап'явши їх собі на лоба, почимчикував на галявину, де відбувалася рада.

— А ти хто? — спитався в нього Віл.

— Хто я? Я бичок, — одмовив Вовчисько, хоч скидався швидше на оленя.

Віл пильно глянув на волоцюгу, але тут його хтось покликав, і Вовк мерещій склався серед інших звірів.

Почалася рада, і всі одразу ж забули про «бичка». Та тут, як на зло, до Вовчиська причепився великий гедзь. Намагаючись спіймати його, Вовк люто клацнув зубами.

В ту ж мить з кущів висунувся братік Кролик, який уже давно стежив за злочинцем. Почувши клацання, він несамовито розреготовався.

— А хто це так регоче?! — сердито спитався Віл. Усі мовчали, а братік Кролик заспівав:

Рогаті звірі, мабуть, сплять..  
Хіба ж телята мух їдять?

Звірі тільки здивовано перезирнулися і продовжували суперечку. А гедзь тимчасом сів Вовцюзі на ніс, і той махнув лапою. Тоді Кролик знову проспівав:

Невже народ цей подурів?  
Ніхто не бачить пазурів.

Вовк аж затрусиився з переляку, та звірі ще дужче гомоніли. Тоді Кролик заспівав голосніше:

Хоч цей бичок малий на зріст,  
У нього є пухнастий хвіст!

Тут Віл нарешті зрозумів, про кого співає Кролик, і почав протовплюватися до Вовка. А братік Кролик невгавав:

Звірі рогаті! Час би вже знати:  
Роги фальшиві між вами стирчаты!

Почувши це, всі звірі впізнали в чудному теляті Вовка. Той бачить, що йому буде непереливки, та ходу. Звірі — за ним. Врятувало негідника тільки те, що надворі вже була ніч.

## Як братік Кролик ошукав жадібного Вовчиська

Якось Вовкові дуже захотілося риби. Пішов він на ставок і наловив цілу низку. Взяв її на плечі та й чимчикує додому. Коли це раптом з-під самих його ніг випурхнула Куріпка. Мало було Вовкові риби, кортіло поласувати дичною, і, поклавши низку на стежку, він кинувся шукати гніздо Куріпки. Поки бігав Вовк по житі, стежкою йшов братік Кролик. Бачить — лежить низка риби, а навколо нікого немає. Узяв він ту рибу та й поніс додому.

Повернувшись, Вовк довго чухав собі за вухом, мізкуючи, хто б то міг вкрасти його рибу. Нарешті, він побачив сліди і побіг до хижки Вухатого. Кролик, ще здаля помітивши ворога, мерщій сковався в хижку. А той як загрююче в двері.

— Чого тобі? — відгукнувся з-за дверей Вухатий.  
— Віддай мені рибу, — загарчав Вовк.  
— Яку рибу?  
— Та ту, що ти взяв на стежці.  
— Я не брав.  
— Ні, брав.  
— А звідки ти знаєш?  
— Я бачив твої сліди.  
— Ну, якщо ти вже такий, то візьми собі взамін, що хочеш, — поступився Вухатий.

Вовчисько спіймав братіка Кролика на слові і одразу побіг на пасовисько, щоб зарізати його найкращу корову. Звичайно, Кролику жаль було скотини. Він покликав дітей і наказав:

— Готуйте хутчій коптильню, а я піду хоч м'ясо врятую!

Прибіг Кролик на пасовисько і закричав:  
— Братіку Вовк! Тікай! Он Мисливець іде!

А тут справді десь забрехали собаки, і Вовка наче вітром здуло. Вухатий тимчасом оббілевав корову, заніс м'ясо до коптильні. Потім відрізав хвоста, вкопав один кінець в землю, та й гукає:

— Братіку Вовк! Біжи-но сюди! Твоя корова в землю тікає!

Вовк почув, вискочив із лісу, схопився за хвоста та давай тягнути. Ну, хвіст і вискочив із землі! Тоді Кролик і каже:

— От бачиш. Хвіст одірвався, а корова таки втекла під землю.

Але Вовк ніяк не хотів примиритися з своєю втратою. Він схопив заступ і почав копати. Копав годину, копав другу, а Кролик сидів на ганку, підморгував своїм діткам і примовляв:

Скільки дурню не копати,  
Але м'яса не видати!  
Скільки дурню не копати,  
Але м'яса не видати!

Ухекавшись до сьомого поту, Вовчисько швиргнув заступ у бур'ян, а сам почвалав додому, понуро опустивши хвоста.

## Як вовчик Віллі вскочив у мішок

Садиба братіка Вовка була недалеко від хатини братіка Кролика. Деякий час жили вони тихо-мирно і навіть ходили один до одного в гості, а діти їх щодня бавилися разом.

Якось у неділю братік Кролик завітав до Вовка.

Посідали вони на пеньках та й гомонять про своє життя, а довкола весело розважаються діти.

— Малята вже заприязнились, — задумано мовив братік Кролик.

— Еге ж, — одказав йому Вовк. — Хотілося, щоб вони залишились друзями назавжди. Пригадуєш, як ми з тобою колись жили? Постійно робили капості один одному, вічно ворогували...

Коли настав час братіку Кролику іти додому, Вовк провів його до хвіртки і на прощання улесливо сказав:

— Гадаю, сусідо, що незабаром ти знову завітаєш до нас. А поки що дозволь хоч своєму малому частіше бавитися з моїм Віллі.

— Гаразд, — відповів Кролик. — Хай собі граються. Можливо, колись стануть справжніми побратимами.

Кролик покликав синочка Райлі та й пішов собі, а Вовк одразу напустився на свого Віллі:

— Чому ви з Райлі тільки бігаєте один за одним по двору? Невже ти не знайдеш цікавішої гри? Якщо він прийде завтра до тебе в гості, навчи його «вскакувати в мішок».

— Що це за гра? Я такої не знаю, — здивувався Віллі.

— Нічого, я тебе навчу. Це дуже просто: ти вла-зиш у мішок, а Райлі тягає тебе по двору... А потім ти його... Зрозумів?.. Хай він тимчасом звикне до мішка.

Коли Райлі знову прийшов до Віллі, діти довго гралися з мішком і дуже сподобали нову гру. Повернувшись додому, Райлі розказав про це своєму таткові, а Віллі — Вовчиську. Вовк задоволено посміхнувся і каже:

— А тепер навчи його «зав'язувати гичку» і, коли він не зуміє сам вибратись з мішка, залиш його у дворі до ранку... а там побачимо!..

Хлоп'ятка дуже захопились в'язанням гички. Тимчасом підійшов братік Кролик. З хвилину він пильно стежив за ними, а потім гукнув Райлі через тин і, коли той підійшов, шепнув:

— Ускоч у мішок раз, а потім хай ускочить Віллі... Зав'яжи його як слід і біжи додому, бо мати вже чекає з вечерею.

Райлі так і зробив. Як тільки Вовченя влізло в мішок, він міцно зав'язав його та й каже:

— Посидь, поки я повечеряю. А потім ми продовжимо гру.

Маленький Віллі сидів-сидів і зрештою заснув у мішку. А ввечері приходить Вовк. Бачить — хтось лежить у мішку. Він думав, що то Кролятко Райлі. Схопив Вовк мішок, поніс на кухню і вкинув вовчена прямо в казан з окропом...

Отак часто буває в житті, що той, хто копає яму іншому, попадає в неї сам.

### Чому у братіка Ведмедя нема хвоста

Якось у неділю братік Кролик завідав до свого побратима Черепахи. Того вдома не було, бо він ще звечора поповз на ставок до своєї численної родні. Тоді Кролик рушив і собі до ставу Черепахи радо зустріли Вухатого, бо він, як ми вже знаємо, не раз виручав їх із біди. Вони добре його пригостили, а потім запросили з собою на ковзанку, тобто на пологу крем'яну скелю. Черепахи вилазили на самісінський вершечок, лягали на спину і, сковзаючи по гладкій поверхні скелі, мчали прямо у воду.

У розпалі гри до них присунув братік Ведмідь: його розбудив веселий галас та сміх.

— Що тут сталося?! — сердито метляючи хвостом, спітався Вайлуватий. (А на той час у всіх ведмедів був пухнастий довгий хвіст). — Чи ви часом не показились, що не даете мені спочити?

— Не сердься, братіку, — одмовив Кролик. — Це ми вирішили трохи розважитися.

— А чом же ти не береш участі в цих розвагах? — поцікавився Ведмідь.

— Та я вже награвся доскочу... — мовив Кролик і підморгнув братіку Черепасі.

Братік Черепаха підштовхнув лікtem свого сусіду і запитав:

— А може, ти, братіку Ведмідю, і собі спробуєш хоч раз з'їхати з скелі?

— Ну, що ти! — засміявся Вухатий. — У нього ж такий пишний хвіст... Хіба він схоче підмітати ним ковзанку!

Тут братік Ведмідь розсердився і каже:

— От я тобі доведу, що з хвостом ковзатися куди краще, ніж без хвоста.

Поліз він на вершечок скелі. Сів на хвоста і посунув униз. Спочатку братік Ведмідь з'їжджав поволі і широко посміхався від задоволення, але коли поїхав швидше, у нього защемів хвіст, і він скривився. Та спинитися вже не можна було. Чим швидше він їхав, тим дужче йому боліло. Нарешті, Ведмідь заревів так, що його було чути за милю від ставу, а може, й далі. Так, ревучи, він і плюхнув у воду.

Коли братік Ведмідь вискочив на берег, всі побачили, що хвоста у нього немає. Він відчикрижив його об камінь.

Не озираючись і не вибираючи дороги, Ведмідь чимдуж почухрав додому.

З тих пір у всіх Ведмедів такі маленькі куці хвости. Смішно, звичайно, та що поробиш. Адже братік Кролик теж недавно вскочив у таку халепу, спіймавши на гачок хитрого Лиса.

### Як братік Кролик піддурив Ведмедя

Одного літа братік Лис засіяв свій баштан солодкими земляними горіхами. Він був надто скупий, і хоч як просив Кролик у нього горіхів на посів, Лис не дав йому навіть зерняті.

Коли горіхи стали достиагти, Лис помітив, що хтось їх краде. Він зразу здогадався, що то Кроликова робота, і вирішив застукати Вухатого на гарячому. Пригнувши молодого дубка, Лис почепив на нього пастку і приладнав її до дірки в тину, крізь яку Кролик лазив на баштан.

Наступного дня, коли Кролик знову прийшов по горіхи, його раптом щось схопило під пахви і кинуло високо вгору. Висить бідолаха в петлі і боїться поворухнутися, щоб не впасті. «Прийшов кінець, — думає він, — спіймає мене братік Лис».

Коли це хтось іде дорогою: гуп-гуп! Дивиться Кролик, аж то братік Ведмідь. Братік Кролик відразу загукав:

— Здрastуй, братіку Ведмідю!

Ведмідь довго крутив головою, розглядаючись на всі боки. Нарешті він подивився вгору і помітив Кролика.

— Здоров був, братіку! — крикнув він. — А що це ти там робиш?

— Я служу за опудало у братіка Лиса. Стережу горіхи і заробляю за це долар щохвилини...



— Ого! Так це ти багато заробляєш за день.

— Заробітки нічого, я задоволений, — скромно відповів Кролик.

— А робота тяжка? — поцікавився заздрісний Ведмідь.

— Та ні, — одказав братік Кролик. — Ось заступи мене, поки я збігаю пообідати, то й ти заробиш силу-силенну доларів. Адже з тебе опудало куди страшніше, ніж з мене!

— Що ж, я згоден, — каже братік Ведмідь. — Іди додому, обідай, можеш навіть відпочити після обіду. — А сам уже підраховує, скільки за цей час заробить доларів.

Нагнув він дерево, зняв братіка Кролика і сам поліз в петлю.

Ну, звісно, Кролик одразу ж метнувся до Лиса і сказав йому, що злодій, нарешті, спіймався. А той підхопив мерщій ціпок та й кинувся чимдуж на баштан. Побачивши на дереві Ведмедя, Лис давай його



періщти з усіх боків. Братік Ведмідь хотів пояснити, як він тут опинився, та Лис і слухати його не захотів. А Кролик стойте біля тину та примовля:

— Так його, братіку, так! Хай знає, як красти!..

Ведмідь зірвався, нарешті, з дерева й затупотів до братіка Кролика. Той миттю кинувся тікати. Добіг до болота, бачить — ковбаня. Він стрибнув у ней, склався під водою, тільки очі та ніздрі виставив, наче братік Жаба. Ведмідь підскочив до ковбані, побачив великі очі та й питає:

— Братіку Жабо, чи не бачив ти часом клятого Кроля?

— Він дременув до лісу, — мовив Кролик жаб'ячим голосом.

Коли Ведмідь побіг далі, Кролик вибрався з води, обсушився на сонечку та й пострибав додому.

А Ведмідь бігав-бігав по лісі і не знайшов навіть сліду Кролика.

### Як братік Ведмідь спіймав братіка Жабу

Братік Ведмідь думав, що братік Жаба обдурив його, і вирішив помститися.

Якось чимчикує він з лісу, куди ходив шукати диких бджіл, і бачить: на краю болота спить братік Жаба. Ведмідь поклав сокиру, тихесенько підкрався — хап! — і спіймав його. А потім каже:

— Здоров був, братіку! Як поживають твої дітки? Боюсь, що їм не доведеться вже побачити тебе, бо в нас з тобою буде довга розмова. Ти ж знаєш, про що будемо говорити, правда?

Та братік Жаба мовчав, бо не міг нічого втіропати. Тоді Ведмідь сказав:

— Може, ти забув, як ославив мене перед зві-



рячим людом? Хто допоміг братіку Кролику втекти від мене? Ти досить посміявся з мене, а тепер доведеться поплакати.

Тут братік Жаба нарешті спромігся вимовити:

— Що ти, братіку Ведмедю? Коли це я тебе дурив?

Ведмідь аж розреготався, так смішно йому було, що братік Жаба удає з себе невинного.

— Ну, звичайно, ти нічого не знаєш. Це не ти сидів у ковбані, коли я гнався за Кроликом. Це не ти сказав мені, що Кролик побіг до лісу. Ти сидів у цей час дома з дітками і навіть в очі не бачив братіка Кролика. Вигадуй що завгодно, але я тобі не повірю. Більше вже тобі не доведеться нікого дурити.

Братік Жаба бачить, що Ведмедю нічого не поясниш. Почав нещасний плакати і проситися:

— Прости мене, братіку! Я більше не буду. Помилуй мене, і я покажу тобі найкраще дупло з медом.

Але той і слухати не хотів. Він думав над тим, яку б кару для братіка Жаби вибрati. Втопити його не втопиш, спалити — немає вогню.

Міркував він, міркував, а братік Жаба тимчасом трохи оговтався і каже:

— Якщо вже ти хочеш мене вбити, то, прошу тебе, однеси до того каменю, що біля млина. Дай востаннє поглянути на дітей... А потім візьмеш сокиру і тут же на камені зарубаєш мене.

Ведмідь погодився і притьмом поніс братіка Жабу до млина. Посадив його на скелю, а потім каже:

— Ну, надивляйся на своїх дітей.

Той сидить, наче дивиться. Постояв Ведмідь трохи, узяв сокиру, розмахнувся та як трахне... об камінь. Поки він піднімав сокиру, братік Жаба — стрибл — і опинився в ставку. Тут йому вже було не страшно

Ведмедя. Виплив він посередині ставка і заспівав пісеньку:

Спасибі, братіку, тобі,  
Що запобіг моїй біді!  
Затям же, дурнику, собі,  
Що я вже дома, у воді.

### Чому Опосум полюбляє мир

Якось Єнот запросив до себе Опосума на вечерю. Попоїли вони, погомоніли про те, про се, а потім вийшли трохи прогулятись. Ідуть-ідуть, коли це чують — десь поблизу в лісі гавкає Пес.

— А що, як він нападе на нас? — спитався Єнот.

— Не бійся, братіку. Хай тільки посміє напасті, я йому покажу, де раки зимують! — запевнив його Опосум.

Коли це й справді з кущів вискочив Пес, та до них. Не встиг він доторкнутися до Опосума, як той впав на землю і лежить, наче мертвий. Тоді Пес кинувся до Єнота, але прорахувався. Хоч Єнот ніколи не нападав першим, проте він умів дати добру відсіч нападникам. Бійка тривала недовго. Через хвилину Пес щодуху тікав у ліс.

Тут Опосум підхопився і, не сказавши ні слова, кинувся біgom додому.

Наступного дня Єнот знову зустрівся з Опосумом. Він тільки презирливо глянув і мовчки пройшов повз нього. Тоді Опосум здивовано запитав:

— Чого це ти вернеш носа? Чи ти не пізнаєш свого приятеля?

— Я з боягузом не приятелю, — каже братік Єнот.

Опосум аж підскочив на місці:

— Хто боягуз?..

— Та ти ж. Не хочу я знатися з тим, хто прикідається мертвим, коли товариш б'ється на смерть.



Опосум засміявся і каже:

— Ти думаєш, я злякався?.. Нічого подібного. Я знат, що ти подужаєш Пса, і чекав, поки він нападе на мене. Хіба ж я винен, що він утік?

Єнот з огидою одвернувся від нього.

— Хто ж тобі повірить!.. Не встиг Пес торкнутися тебе, як ти гепнувся додолу і весь час лежав, наче дохлий щур.

— Ну, що ти? Я нікого на світі не боюсь! От тіль-

ки дуже не люблю лоскоту. Коли Пес штовхнув під бік носом, мене такий сміх розібрав, що я на ногах не міг втриматися. Щастя його, що я боюсь лоскоту, а то б не минути йому біди.

Єноту набридло слухати брехню Опосума, і він пішов собі геть. А братік Опосум і досі падає на землю, як тільки хтось штурхне його під ребра. Хоче довести, що він не боягуз.

Але Єнот уперто вважає його боягузом.



### Чому в Опосума нема щетини на хвості

Ви вже знаєте, що братік Опосум був страшеним боягузом. Крім того, він, як та свиня, напрочуд по любляв бруд, лінощі і, головне, ніколи не міг нажертися. За це всі чесні звірі дуже його не любили.

Якось Опосум проспав днів зо три в своєму бар-

лозі. Прокинувся, а в животі такі музики грають, що хоч танцюй. От і вирішив він чим-небудь підживитись. Виповз з барлога та й пішов до лісу. Іде він та йде, коли назустріч йому Кролик.

— Здоров був, братіку! А куди це ти мандруеш?

— Та йду шукати слив, щоб трохи поснідати.

— Слив?! Я знаю, де їх тъма-тъмуща! — каже Вухатий.

— А де? — кинувся братік Опосум.

— У Ведмедика в садку.

— Хіба ж він єсть сливи?

— Та ні. Зате дуже любить мед...

— До чого ж тут мед?

— Який ти недоумкуватий! — розсердився братік Кролик. — Хіба ти не знаєш, що, коли розцвітають сливи, туди злітаються хмари бджіл. От він і завів сад, щоб принадити туди бджіл. Зараз сливи такі спілі, аж виграють проти сонця!

Опосум ласо облизався та й побіг до садка. А Кролик поскакав до Ведмедикового барлога і гукає:

— Агов, братіку Ведмедю! У тебе злодій у садку!!

Ведмідь схопив величезного дрючка і потупцював у садок.

Тимчасом Опосум об'їдався на дереві сливами. Йому вже не раз здавалося, що йде хазяїн. Але він казав собі:

— Ще з'їм одну сливу і годі. Треба тікати, поки не пізно.

Нарешті почулись важкі кроки. То поспішав Ведмідь. Проте братік Опосум ніяк не міг одірватися від смачних слив. Він знову сказав собі:

— З'їм ще одну, а тоді втечу.

В цю мить братік Ведмідь побачив Опосума, підскочив до дерева і почав його трясти. Братік Опосум впав на землю, як стигла слива. Він одразу скочив на ноги і кинувся навтікача. Братік Ведмідь за ним. Коли він добіг до огорожі, Опосум саме пролазив між латами. Ведмідь вхопив його зубами за хвіст. Тоді братік Опосум сникнув з усієї сили і звільнив хвоста, але вся шерсть залишилася в роті братіка Ведмедя. Він міг би задихнутися, якби братік Кролик не приніс йому води.

З цього часу у братіка Опосума і у всіх його нащадків голий хвіст.



## Гуркіт у лісі

Одного зимового ранку Кролик подався в ліс на збирати хмизу. Назустріч йому дув пронизливий холодний вітер, а довкола тріщав сердитий мороз. Вухатий біг підтюпцем, щоб зігрітись.

Біжить він та й біжить, коли чує — десь в лісі цюкає сокира. То Лісоруб рубав дерево. Братік Кролик зупинився і почав дослухатися. Тимчасом сокира перестала цюкати, і Кролик рушив далі. Не встиг він пройти й десятка кроків, як раптом поблизу щось як затріщить, як гупне. Аж земля задрижала. То впала зрубана деревина. Ну, а братік Кролик зразу не розібрав, що воно таке. Здригнувся він, та як дремене з лісу.

Біжить він, коли назустріч йому Єнот.

- Здоров був, братіку! Шо чув нового?
- Бувай, нема коли розбалакувати.
- Та стій, хоч розкажи, що трапилось.
- Щось тріщить у лісі.

Єнот кинувся тікати й собі.

Біжить він, біжить, коли назустріч йому Лис.

- Здоров був, братіку! Куди це ти поспішаєш?
- Бувай, нема коли розбалакувати.
- Біжиш по лікаря?
- Ні. Немає часу розбалакувати.
- Та стій, хоч розкажи, що сталося.
- Щось гуде у лісі.

Лис теж зірвався й побіг.

Біжить він, біжить, коли назустріч йому Вовк.

- Здоров був, братіку! Постривай-но хвилину.
- Бувай, нема коли розбалакувати.
- Та стій, розкажи, що скойлось.
- Щось двигтить у лісі.

Вовк і собі дременув тікати.  
Біжить він, біжить, коли назустріч йому Ведмідь.

- Здоров був, братіку! Що з тобою?
- Бувай, нема коли розбалакувати.
- Та стій, хоч розкажи, що там стряслося.
- Щось гуркоче в лісі.

Побіг і Ведмідь.

Скоро увесь звірячий люд зібрався на березі річки біля хати братіка Черепахи. Віліз Черепаха, питає, що їх так стурбувало. Один каже, що в лісі щось тріщить. Другий, що гуркоче. Інший каже, що гуде. «А хто ж на власні вуха чув цей шум?» допитується братік Черепаха. Виявилося, що ніхто. Почали звірі дошукуватись, хто пустив цей поговір. Бачать — всі тут, крім братіка Кролика.

Тоді вся громада посунула до його хижки. Ведмідь перший звернувся до Кролика.

- Нашо ти обдурив мене?
- Тебе?!
- Авжеж. Не прикдайся дурником!
- Та я сьогодні і у вічі тебе не бачив.

Отак усі питали братіка Кролика, а він відповідав одне й те ж.

Нарешті підскочив Єнот:

- Нашо ти обдурив мене?
- Як так обдурив?..
- Ти мені сам сказав, що в лісі чути якийсь там гуркіт.
- А, гуркіт!.. Чого ж ти тоді не розпитався як слід?
- А я зараз тебе питаю!
- Ну що ж... Гуркіт був від того, що Чоловік зрубав сосну. А ти, братіку, чув дзвін, та не знаєш, де він. От і громаду дарма сполосив!

Так бідний Єнот осоромився перед товариством. Зніяковілі звірі розійшлися по домівках. Кожен з них відчував, що пошився в дурні.

### Як братік Кролик прив'язав містера Лева

Великий містер Лев не раз зобиджав малого братіка Кролика. Якось, коли Кролик хотів напитися води, він прогнав його від струмка. Це було великою несправедливістю, бо вода у лісі належала всім, і кожен пив, скільки хотів. Братік Кролик поклав собі помститися лихому Левові.

Одного разу в лісі зірвалась страшна буря. Дерева навколо гнулися й стогнали, і братік Кролик визнав за краще втекти в поле.

Вискочив він на узлісся, коли назустріч йому Лев.

— Здоров був, братіку! А куди це ти так поспішаєш?

— Тікаю від бурі. Рятуйтеся й ви, містере Лев. Бо в лісі лютує такий ураган, що аж дерева додолу валяться.

— Я ж занадто важкий, щоб бігати, — одмовив зляканий Лев. — Що ж мені робити?

— Тоді лягайте на землю, — пораяв йому Вұхатий.

— Якщо буря тобою так шиурляє, що ж тоді буде зо мною? — вигукнув, тримтячи, Лев.

— Тоді тримайтесь за дерево, — каже братік Кролик.

— А що, коли буря триватиме увесь день і всю ніч? У мене ж руки заболять.

## Сумна пригода містера Лева

— Тоді дозвольте я вас прив'яжу, містере Лев, — поштиво запропонував братік Кролик.

Лев погодився, і Кролик цупко прикрутив його лозою до стовбура дерева. Сам він обтрусився, причепурився, а тоді сів собі під деревом і з переможним виглядом став підкручувати вуса.

Хутко втомившись, Лев спитав:

— А чом же ти не тікаєш?

— Та я зостався, щоб вас, містере Лев, стерегти...

Тимчасом вітер ущух, і в лісі настала тиша. Лев, втомившись ще дужче, знову почав:

— Буря вже стихла, братіку Кролик?

— Здається, так, містере Лев.

— Мабуть, урагану вже не буде?

— Напевне так, містере Лев.

— Тоді відв'яжи мене.

— Краще вам, містере Лев, постоїти ще годину-другу, відпочити від турбот.

— Ах ти нахабо, — grimнув Лев. — Ти ще насмілюєшся повчати мене, що мені робити. Ось тільки я звільнюся, в ту ж хвилину з'їм тебе. Відв'язуй мережій.

Тут Кролик удав, що злякався, і каже:

— Ну, містере Лев, тепер я вас нізацько не розв'яжу. Мені ще хочеться пожити на світі.

Лев лютує, кричить, а братік Кролик сидить собі і в ус не дме. Тоді Лев почав ревіти з усієї сили. Позбігалися всі звірі. Дивляться — братік Кролик Лева прив'язав. Ну ѿ сміху було серед лісового люду. Довго ще всі гомоніли про цю пригоду. І навіть найлютиші вороги братіка Кролика — Лис, Вовк та Ведмідь — обминали його десятою дорогою.

Якось улітку Кролик знову зустрівся з Левом.

— Здоров був, братіку! А куди це ти так поспішаєш? — запитав той.

— Тікаю од Мисливця, містере Лев. Він іде сюди. Ховайтесь швидше.

— Мені ховатися! — заревів Лев. — Я зараз його на клочchia розірву. Та ѿ тобі, братіку, соромно гікати від якогось Мисливця.

— Е, містере Лев. Мисливець несе рушницю. Він може устрелити.

— Подумаєш, рушниця! — затявся Лев. — Я рознесу ту рушницю на тріски, а його самого з'їм живцем!

Вухатий розсміявся:

— Як же це так: я боюсь Мисливця і зовсім не боюсь вас, а ви кажете, що нітрішки не боїтесь Мисливця?

— Я, братіку, не боюся ні Мисливця, ні будь-кого іншого на світі. Я боюся тільки Куріпки, — пояснив Лев.

— Куріпки? Ха-ха-ха! Та це ж найсумирніша птиця...

— Яка там сумирна! — розсердився Лев. — Часто, коли я йду лісом, вона з фурчанням вилітає з-під самих ніг, і я аж умліваю од страху.

— Нехай собі фурчить на здоров'я, аби тільки не стріляла, як той Мисливець. Краще вам, містере Лев, десь сковатися, поки він пройде.

Та тупоголового Лева тяжко було в чомусь переконати. Так вони ні з чим і розійшлися. Кролик побіг далі, а Лев подався назустріч Мисливцеві.

Не встиг наш Кролик ще вибігти з лісу, коли це чує: ба! ба-бах!! Він одразу зметикував, що сталося.

Прокрався Вухатий кущами, бачить — лежить Лев, стогне, а в боці у нього рана.

— Що з вами, містере Лев? — спитався Кролик.

— Ой, не питай... Я, здається, помираю!

Кролик удав, що здивувався.

— Невже це ота клята Куріпка наробила? — вигукнув він.

— Та ні. Мене втрелив проклятий Мисливець, — простогнав Лев і поповз додому.

Довго його не видно було в лісі. Лежав у лігві, очунював.

### Як братік Кролик переміг Лева

Одного разу Лев скликав до себе усіх звірів і каже:

— Надокучило мені щодня ходити на полювання. Віднині ви самі вибирайте кого-небудь з-поміж себе і присилайте до мене на обід.

Минуло кілька днів, і жеребок упав на братіка Кролика. Його родина як почула про це, то трохи не збожеволіла від горя, а він узяв ціпок, низенько вклонився усім та й пустився в свою останню путь.

Іде він, іде, коли це бачить лісове озеро з холодною джерельною водою. Кролик вирішив освіжитись перед смертю. Напився він, сів на березі та й дивиться на своє відображення у воді. Сидів він, сидів, думав-думав, а тоді як зарегоче. Скочив на ноги, показав сам собі кулака і чимдуж побіг до Лева. Перед самим лігвом він розкуювдив собі шерсть і, накульгуючи, з'явився перед очі страшного звіра.

— Чого тобі?! — гаркнув на нього Лев.

— Прийшла моя черга, містере Лев, нопасти' вам

на обід, — промовив братік Кролик тремтячим голосом, удаючи з себе слабого та немічного.

— Тебе ж не вистачить мені і на одного зуба.

— Я знаю, містере Лев, що найдку з мене не буде ніякого, та й бліх на мені тъма-тъмуща. Але я готовий послужити вам, чим можу. До того ж хворий я, кашель мучить. Все одно помру не сьогодні-завтра. Тож



краще з'їжте мене. Хоч яку-небудь користь з мене матимете.

Лев бридко скривився. А Кролик тимчасом і каже:

— От коли я йшов лісом, то бачив у озері таку ж товсту та пикату тварюку, як ви, містере Лев. Я сказав собі: «От коли б мені стати таким гладким, як той звір, то містер Лев, напевно, залишився б задоволеним своїм обідом».

— Хто ж то такий? — стрепенувся Лев.

— Не знаю... я побоявся його спитати, бо він та-  
кий лютий...

— Веди мене до нього! — заревів Лев.

— Що ж, повести я можу, — каже Кролик, —  
тільки боюсь, щоб він вас часом не розірвав.

Лев гучно зареготав.

— Кого? Мене?.. Ану, ходімо, побачиш, хто кого  
розірве.

Кролик побіг до озера. Лев за ним. По дорозі Ву-  
хатий говорив:

— Це добре, містере Лев, що ви взяли і мене з со-  
бою... Хоч я й малий, але можу стати вам в пригоді...  
Адже той звір такий страшний. У нього й пазури й зу-  
би, як у вас, а може, ще й більші. Боюсь, що він розі-  
рве вас на клочя!..

Прийшли вони до озера. Братік Кролик підійшов  
до берега, глянув у воду і зразу ж відскочив назад.

— Ось він, містере Лев! Ось він! Тікаймо!!

Лев кинувся до води. І справді: на нього витрі-  
щивсь величезний гравастий звір. Лев як гаркне на  
нього! Той мовчить. Тоді Лев як трусоне гривою! А той  
і собі. Тут Лев як клацне зубами! А той і собі.

Довго ще вони так дражнили один одного. На-  
решті Лев розлютився та й плигнув стрімголов у воду.  
Плавати він не вмів і відразу ж пішов на дно.

А Кролик поскакав собі до хати.

Ой, які раді були дітки, коли їх тато живий-здоро-  
вий повернувся додому! Братік Кролик посадив їх на  
коліна і розповів, як перехитрив дурного Лева.

### Трагічна доля сірого Вовка

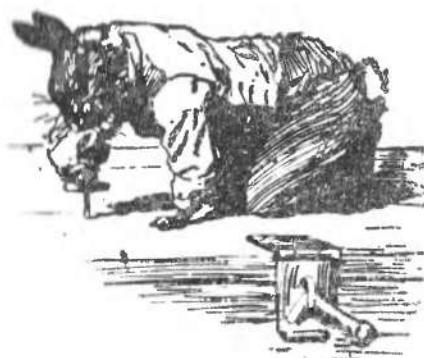
Вовчисько був заклятим ворогом братіка Кроли-  
ка. Він постійно робив Вухатому капості і нахвалявся  
винищити його рід. Вже не одне крольченя загинуло  
в пащі хижого Вовка. Для захисту Кролик збудував  
собі хижку з соломи, та Вовчисько її розвалив. Тоді  
Кролик збив курінь із дощок, але й туди забрався во-  
рог. Нарешті, Вухатий змурував міцний цегляний дім,  
а щоб було ще безпечніше, вирив під ним глибоке під-  
земелля, яке замикалося залізною лядою.

Одного разу Кролик зібрався було в гості до Єпо-  
та. Але не встиг прочинити двері, як у кімнату вскочив  
зляканий Вовчисько.

Крольчата відразу шуснули в підземелля.

— Рятуй мене, сусі-  
до! — заволав він. —





За мною хорти женуться.  
Ой, сковай мене швидше!  
І справді, в лісічувся  
гавкіт собак.

— Ховайся сюди, Вовчику! — відчинив скриню братік Кролик, і, коли той вскочив усередину, защіпнув її на клямку.

Потім Вухатий сів біля вогню, запалив люльку і почав думати. Думав-думав, а тоді налив повен чайник води і поставив у піч.

— Чи пішли вже собаки, братіку Кролик? — питає Вовк.

— Ні, один ще й досі нишпорить біля хати.

— А що ти там робиш, братіку?

— Готую тобі чайок, братіку Вовче.

А сам дістав свердло та й почав свердлити дірки у віці скрині. Тоді Вовк знову питає:

— А що ти зараз робиш, братіку?

— Свердлю дірки, щоб тобі легше дихалось.

А сам узявся підкидати у піч хмизу. Вовк гукає з скрині:

— Шо ти тепер робиш, братіку?

— Палю в печі, щоб тобі було тепло...

Тоді Кролик відчинив ляду і покликав діток з потреба.

— Шо ти там робиш, братіку Кролику?

— Розповідаю дітям, який ти хороший сусіда, братіку Вовчику.

Кроленята роти позакривали лапками, щоб не пирснути від сміху. Кролик посварився на них пальцем, узяв чайник з печі і почав лити на скриню окріп.

— Ой, братіку, що це так шумить?! — гукає Вовк.

— То за вікном бушує негода...  
Тут окріп потік у дірки та давай припікати клятого Вовка.

— Ой, братіку, що це так мене пече?

— То блохи тебе кусають...

— Ой, ой, вони з'їдять мене живцем! — заскиглив Вовчисько. А Кролик ллє та ллє кип'яч у дірки. Скорі Вовк і дуба дав.

Тоді братік Кролик скликав сусідів, і всі до ранку святкували перемогу над лютим ворогом усієї лісової громади.

### Кінець братіка Ведмедя

Одного разу Вухатий йшов додому з гостей. Іде він собі лісом, коли бачить — по дорозі суне назустріч Ведмідь.

— Здоров був, братіку! — гукає братік Кролик. — Як поживаєш? Як жінка, діти?



Таке панібратство здивувало Ведмедя. Він відповів:

— Нічого, братіку. Тільки щось трохи нездужаю.

Ідути вони, балакають про се, про те. Але братік Кролик тримається осторонь, бо бачить, що Ведмідь позирає на нього голодними очима. Нарешті Кролик каже:

— Знаєш, братіку Ведмедю, у мене є для тебе чудові ліки.

— Що за ліки? — питає Ведмідь.

— Учора я бачив у лісі бджолине дупло. Там стільки меду, що він аж тече по стовбури.

— Та ну! — вигукнув Ведмідь. — Веди ж мене до нього мерщій!

За кілька хвилин вони вже стояли під велетенським дубом. Бджоли навколо нього кишіли роєм. Вухатий оглянув дерево та й каже:

— Тут дві діри: одна — знизу, а друга — зверху. Ти лізь нагору, а я піддам тобі знизу медові соти...

Ну, дурнуватий Ведмідь і поліз. Засунув голову у вузьке дупло і чекає. Тоді Кролик узяв довгу хворостину та давай дрохити бджіл.



Як налетять вони на Ведмедя, як почнуть його жалити! За мить сотні бджіл обліпили його голову. Вона так розпухла, що вийняти її Ведмідь уже не міг. А бджоли, знай, кусають. Тут Ведмедю й кінець прийшов.

### Братік Кролик топить хижого Лиса

Одного літа стояла жахлива спека. Усе в лісі вигоріло, і бідні звірі не знаходили собі ні води, ні їжі.

От якось Лис зустрівся з Кроликом та й питає:

— А як його, братіку, врятуватися від голодної смерті?

Вухатий подумав і каже:

— Давай одвеземо жінок та дітей на базар і обміняємо їх на зерно...

Лис погодився, і вони зразу ж побігли готоватися в дорогу.

Лис запріг коні, пов'язав жінку з дітьми і підіхав за Вухатим, бо в того не було ні воза, ні коней.

Лис зі своїми мішками усівся на передку, Кролик поряд з ним, а мішки поклав позаду. Не встигли вони ще виїхати на битий шлях, як Вухатий порозв'язував мішки та давай випускати кролят — а їх у нього було аж семеро.

Стара Лисиця побачила це, і тільки-но перше кролятко скочило з воза, вона й заспівала:

Ще зовсім близько дім,  
А вже їх там — не сім...

Лис не второпав, що вона співає, і пхнув її ногою, щоб замовкла.

А тимчасом і друге кролятко — скік!  
Тоді Лисиця проспівала голосніше:

Коли й цього однять,  
Вже буде тільки п'ять...

Та Лис не зважав на неї, бо захопився розмовою  
з Вухатим.

А кролята скакають собі з воза і швиденько хова-  
ються у кущі. Лисиця теж не припиняла своєї лічби:

Не ймеш, дурненський, віри —  
Зосталося чотири...

Шугають, як вітри, —  
І вже їх тільки три...

Ой, Лисику, біда!  
Лишилося їх два.

Майнув ішо один,  
Зостались мати й син...

Вже й сина не догнати —  
За ним стрибнула мати.

Через деякий час Лис озирнувся і побачив, що  
Кроликові мішки порожні.

— О, а це що?! — вигукнув він. — А куди зникли  
твої діти?

Кролик, буцімто вражений, подивився і закричав:

— Бач, братіку Лисе, що твоя жінка натворила.  
Поїла всіх моїх дітей. Що ж я бідний тепер робити-  
му? — і він вдавано заплакав.

Дарма стара Лисиця відмовлялася. Лис їй не по-  
вірив. Він і сам був не від того, щоб поласувати кро-  
лятами, якби трапилася нагода. Тому Лис страшенно  
розсердився на свою жінку. Як тільки вони прибули  
на ринок, він продав її разом з дітьми і купив собі  
зерна.

Коли братік Кролик з братіком Лисом верталися  
з міста, Лис раптом зупинив коні і сказав:

— Ти знаєш, братіку, я забув купити тютюну.

— Ну, що ж. Вертайся, а я побуду біля коней.

Тільки Лис зник за горбком, Вухатий погнав що-  
духу додому. Висипав зерно в свої засіки і поставив  
коні у стайню. Тоді, попідрізавши їм хвости, набрав  
зерна в кишені та й метнувся назад.

Неподалік од шляху була глибока трясовина. Ву-  
хатий позастромляв у болото хвости, посипав довкола  
зерном і побіг назустріч Лису.

— Ой, братіку! — гукав він, побачивши Лиса.  
Твої кляті коні тікають в болото. Держи їх!

Лис кинувся в трясовину, вхопився за хвости, але  
болото раптом розійшлося, і він пірнув з головою.

А Кролик посидів ще трохи, щоб упевнитись, що  
Лис утопився, а тоді поскакав собі додому.

Так братік Кролик позбавився свого останнього і  
самого лютого ворога. В лісі настав мир, всі звірі  
зажили дружно та щасливо. Тут і нашій казці кінець.

## З М І С Т

Хто такий дядечко Рімус . . . . .	3
Як братік Кролик одірвав собі хвоста . . . . .	5
Як братік Кролик ходив до Лиса в гості . . . . .	7
Пригода з Смолянім Чоловічком . . . . .	10
Як братік Кролик перехитрив хижого Лиса . . . . .	12
Прикра помилка сірого Вовка . . . . .	14
Як братік Кролик осідлав хижого Лиса . . . . .	16
Як хижий Лис знову пошився в дурні . . . . .	19
Як викрутився братік Мишоїд . . . . .	21
Братік Кролик — хвилький рибалка . . . . .	23
Як братік Кролик розігнав гостей Лиса . . . . .	25
Братік Лис — злісний палій . . . . .	27
Братік Лис топить братіка Черепаху . . . . .	30
Як братік Кролик урятував братіка Чєре́паху	32
Братік Черепаха дивче всіх своєю силою . . . . .	34
Як ясен місяць впав у воду . . . . .	36
Як братік Кролик зняв курячу до неба . . . . .	39
Як сірий Вовк залиш на тепле місце . . . . .	41
Сірий Вовк знову в біді . . . . .	42
Вовчицько серед рогатих звірів . . . . .	44
Як братік Кролик ошукає жадібного Вовчицьку	46
Як вовчик Віллі вскочив у мішок . . . . .	47
Чому у братіка Ведмедя нема хвоста . . . . .	49
Як братік Кролик піддурив Ведмедя . . . . .	51
Як братік Ведмідь спіймав братіка Жабу . . . . .	54
Чому Опосум полюбліє мир . . . . .	56
Чому в Опосума нема щетини на хвості . . . . .	58
Гуркіт у лісі . . . . .	61
Як братік Кролик прив'язав містера Лева . . . . .	63
Сумна пригода містера Лева . . . . .	65
Як братік Кролик переміг Лева . . . . .	66
Трагічна доля сірого Вовка . . . . .	69
Кінець братіка Ведмедя . . . . .	71
Братік Кролик топить хижого Лиса . . . . .	73

ДЛЯ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

ГАРРИС ДЖОЕЛЬ СКАЗКИ ДЯДЮШКИ РИМУСА  
(На українському языке)

Редактор О. І. Терек. Художній редактор Г. Ф. Мороз  
Технічний редактор М. Д. Дацюно Коректор Р. М. Зир'ямбовська

Здано на виробництво 26 I 1960 р. Підписано до друку 18 II 1960 р.  
БФ 09015. Формат 60×84 /<sub>16</sub>. Фіз. друк арк. 4,75 Умовн. друк арк. 4,32 Обл.-вид  
арк. 3,16 + 1 вклейка Тираж 40 000 Зам. 125 Ціна 2 крб 20 коп. Дитвидав УРСР.  
Київ. Кірова, 34.

Друко-хромолітографія «Атлас» Головполіграфвидаву Міністерства  
культури УРСР Львів. Зелена, 20.